

۸ دوره پرسش‌های حقوق مدنی آزمون وکالت

تدوین: گروه علمی مؤسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش

انتشارات چتر دانش - ۱۳۹۶

- **عنوان و نام پدیدآور:** ۱۸ دوره پرسش‌های حقوق مدنی آزمون وکالت
- **مشخصات نشر:** تهران: چتر دانش، ۱۳۹۶.
- **مشخصات ظاهری:** ۲۱۱ ص.
- **شابک:** ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۱۵۱-۶
- **وضعیت فهرست نویسی:** فیپای مختصر
- **عنوان گسترده:** هجده دوره پرسش‌های حقوق مدنی آزمون وکالت.
- **شناسه افزوده:** موسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش
- **شماره کتابشناسی ملی:** ۴۸۴۴۷۲۳

- **نام کتاب:** ۱۸ دوره پرسش‌های حقوق مدنی آزمون وکالت
- **ناشر:** چتر دانش
- **تدوین:** گروه علمی مؤسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش
- **نوبت و سال چاپ:** اول-۱۳۹۶
- **شمارگان:** ۱۰۰۰
- **شابک:** ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۱۵۱-۶
- **قیمت:** ۱۵۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خمینیری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸
تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳
nashr.chatr@gmail.com
کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

ناشر سخن

رشته حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله یکی از پرتعدادترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند. این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آن‌ها از یک سو و تناسب آن‌ها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه آموزشی عالی آزاد چتر دانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت‌گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه علمی بیش از پیش به منصه ظهور برساند.

فرزاد دانشور
مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

فهرست

۷.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۷۹.....
۱۱.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۷۹.....
۱۷.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۷۹.....
۱۹.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۰.....
۲۳.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۰.....
۲۷.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۰.....
۲۹.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۱.....
۳۳.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۱.....
۳۸.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۱.....
۴۰.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۲.....
۴۴.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۲.....
۴۹.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۲.....
۵۱.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۳.....
۵۵.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۳.....
۶۰.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۳.....
۶۲.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۴.....
۶۶.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۴.....
۷۳.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۴.....
۷۵.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۵.....
۷۹.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۵.....
۸۵.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۵.....
۸۷.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۶.....
۹۱.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۶.....
۹۶.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۶.....
۹۸.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۷.....
۱۰۲.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۷.....
۱۰۶.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۷.....
۱۰۸.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۸.....

۱۱۱	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۸
۱۱۵	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۸
۱۱۷	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۹
۱۲۱	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۹
۱۲۷	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۹
۱۲۹	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۰
۱۳۳	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۰
۱۳۸	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۰
۱۴۰	سؤالات آزمون وکالت گیلان سال ۱۳۹۰
۱۴۴	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت گیلان سال ۱۳۹۰
۱۴۷	پراکندگی موضوعی سؤالات گیلان سال ۱۳۹۰
۱۴۹	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۱
۱۵۵	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۱
۱۶۰	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۱
۱۶۲	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۲
۱۶۷	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۲
۱۶۹	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۲
۱۷۱	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۳
۱۷۵	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۳
۱۷۹	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۳
۱۸۱	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۴
۱۸۶	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۴
۱۹۳	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۴
۱۹۵	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۵
۲۰۰	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۵
۲۰۷	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۵
۲۰۹	پراکندگی سؤالات سال‌های ۹۵-۷۹ بر مبنای موضوعات جزئی
۲۱۱	پراکندگی سؤالات سال‌های ۹۵-۷۹ بر مبنای موضوعات کلی

اختصارات

- قانون اساسی ق.ا.
- قانون مدنی ق.م.
- قانون تجارت ق.ت.
- قانون مجازات اسلامی ق.م.ا.
- قانون آیین دادرسی کیفری ق.آ.د.ک.
- قانون تشدید مجازات مرتکبین اختلاس، ارتشاء و کلاهبرداری ق.ت.م.ا.ا.ک.
- قانون مسئولیت مدنی ق.م.م.

سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۷۹

۱- اگر خریدار فضولی، مبیع آن را به دیگری بفروشد و خریدار جدید آن را انتقال دهد و مالک از میان سه معامله انجام شده دومین معامله را اجازه دهد، اثر این اجازه در معاملات یاد شده چیست؟

موضوع: قواعد عمومی اعمال حقوقی ⇨ آثار اعمال حقوقی

- الف) با اجازه معامله دوم، معامله سوم تنفیذ می‌شود و معامله اول باطل است.
- ب) با اجازه معامله دوم، معامله اول هم تنفیذ می‌شود و معامله سوم باطل است.
- ج) با تنفیذ یکی از معاملات، همه معاملات نفوذ حقوقی می‌یابد.
- د) معامله دوم تنفیذ می‌شود و دو معامله دیگر باطل است.

۲- آیا راهن، حق تصرف در عین مرهونه را دارد؟ **موضوع: عقود معین** ⇨ رهن

- الف) راهن، حق هیچ‌گونه تصرف در عین مرهونه را ندارد.
- ب) راهن مالک است و حق تصرف در ملک خود را دارد.
- ج) تصرفی مجاز است که برای مال رهن، نافع باشد.
- د) تصرفی مجاز است که برای رهن، نافع باشد و منافی حقوقی مرتهن هم نباشد.

۳- در تصادم دو اتومبیل که هر دو راننده مقصرند، خسارت چگونه تقسیم می‌شود؟ **موضوع:**

الزامهای خارج از قرارداد ⇨ مسئولیت‌های مدنی خاص

- الف) به نسبت درجه تقصیر
- ب) هر راننده نیمی از خسارت طرف مقابل را بر عهده دارد.
- ج) هر راننده تمام خسارت طرف مقابل را می‌پردازد.
- د) هر راننده به نسبت درجه تأثیر خود در وقوع حادثه مسئول است.

۴- عده وفات زن حامل، چه اندازه است؟ **موضوع: احوال شخصیه** ⇨ نکاح

- الف) تا زمان وضع حمل
- ب) چهار ماه و ده روز از تاریخ وفات شوهر
- ج) زن حامل، عده وفات ندارد.
- د) طولانی‌ترین زمان میان تاریخ وضع حمل و چهار ماه و ده روز، عده وفات است.

۵- اگر شخصی که فوت کرده است اخوة ابوینی و آبی و آمی را با هم داشته باشد، ترکه او چگونه

تقسیم می‌شود؟ **موضوع: احوال شخصیه** ⇨ ارث

- الف) تمام ترکه به اخوة ابوینی می‌رسد.
- ب) ترکه میان گروه ابوینی و آبی تقسیم می‌شود.
- ج) ترکه به اخوة ابوینی و آمی تعلق دارد و اخوة آبی، ارث نمی‌برد.
- د) ترکه میان سه گروه ابوینی، آبی و آمی تقسیم می‌شود.

۶- اگر مستأجر با اجازه مالک بنایی درمورد اجاره بسازد، پس از پایان مدت، رابطه موجر و مستأجر در خصوص بنای احداث شده چگونه خواهد بود؟ **موضوع: عقود معین** ↪ اجاره

الف) موجر می‌تواند قلع بنا را بخواهد.

ب) مستأجر پس از تخلیه مورد اجاره می‌تواند اجرت بنای خود را از موجر بگیرد.

ج) موجر در انتخاب قلع بنا یا گرفتن اجرت‌المثل زمین مختار است.

د) موجر می‌تواند اجرت‌المثل زمین محل استقرار بنا را بخواهد، ولی حق قلع بنا را ندارد.

۷- هرگاه کسی در معبر عمومی چاهی بکند و دیگری به عدوان سنگی در کنار آن قرار دهد و عابر به سبب برخورد با سنگ به چاه افتد و خسارت ببیند، کدام یک از آن دو (حفرکننده چاه یا گذراننده سنگ) مسئولیت دارد؟ **موضوع: الزام‌های خارج از قرارداد** ↪ تسبیب

الف) حفرکننده چاه مسئولیت دارد.

ب) هر دو مسئولیت تضامنی دارند.

ج) آنکه سنگ را نهاده مسئول است و چیزی بر عهده حفرکننده چاه نیست.

د) هر کدام نیمی از خسارت را به عهده دارد.

۸- اگر غاصبی مال غصب شده را به خریداری که آگاه از غصب است بفروشد و مالک برای گرفتن بهای مال تلف شده در دست خریدار و خسارات به او رجوع کند، آیا خریدار حق رجوع به فروشنده را دارد؟ **موضوع: الزام‌های خارج از قرارداد** ↪ غصب

الف) خریدار، حق دارد برای گرفتن ثمن به فروشنده رجوع کند.

ب) خریدار، حق رجوع به فروشنده را ندارد، زیرا مال در دست او تلف شده است.

ج) خریدار می‌تواند به اندازه‌ای که به مالک داده است، به فروشنده رجوع کند.

د) خریدار می‌تواند برای گرفتن تمام خسارت ناشی از بیع، به فروشنده رجوع کند.

۹- در فرضی که مال مغضوب در دست غاصبان متعدد باشد، هریک از غاصبان برای چه مدت ضامن منافع تلف شده است؟ **موضوع: الزام‌های خارج از قرارداد** ↪ غصب

الف) هریک از غاصبان به اندازه منافع زمان تصرف خود، ضامن است.

ب) هریک از غاصبان به اندازه منافع زمان تصرف خود و مابعد خود ضامن است.

ج) هریک از غاصبان، ضامن کل منافع تلف شده مال مغضوب است.

د) هریک از غاصبان، ضامن منافع زمان تصرف خود و دست‌های پیش از آن است.

۱۰- در صورتی که مضمون‌عنه مالک ما فی‌الذمه خود شود، این حادثه چه اثری در عقد ضمان دارد؟ **موضوع: عقود معین** ↪ ضمان

الف) باعث برائت او و سقوط تعهد ضامن می‌شود. ب) این حادثه اثری در عقد ضمان ندارد.

ج) حق رجوع مضمون‌له به او را از بین می‌برد. د) حق رجوع ضامن را به او از بین می‌برد.

۱۱- در صورتی که یکی از دو عوض معامله تلف شده باشد، اقاله آن چگونه ممکن است؟ **موضوع:**

قواعد عمومی اعمال حقوقی ← سقوط تعهدات

- الف) تلف یکی از دو عوض معامله مانع اقاله است.
 ب) اقاله نافذ است و به جای عوض تلف شده، مثل آن داده می‌شود.
 ج) اقاله نافذ است و به جای عوض تلف شده، قیمت آن پرداخته می‌شود.
 د) اقاله نافذ است و به جای آن چیزی که تلف شده است، مثل آن، در صورت مثلی بودن و قیمت آن در صورت قیمی بودن داده می‌شود.

۱۲- شرطی که ضمن انتقال ملکی به صغیر (نوه انتقال‌دهنده) ولّی قهری او را تا رسیدن مولی‌علیه به سن کبر از معامله منع کرده، نافذ است یا باطل؟ / موضوع: قواعد عمومی اعمال حقوقی
 ← شرط ضمن عقد

- الف) شرط، باطل و عقد بیع صحیح است. ب) شرط، نافذ و اجرای آن بر ولّی لازم است.
 ج) شرط، خلاف مقتضای عقد بیع است. د) رعایت شرط برای ولّی قهری الزامی است.

۱۳- آیا به دلیل ممتنع بودن اجرای شرط، مشروطه له حق فسخ قرارداد را پیدا می‌کند یا ملتزم به آن است؟ / موضوع: قواعد عمومی اعمال حقوقی ← شرط ضمن عقد

- الف) اگر اجرای شرط بعد از عقد ممتنع شود، مشروطه له حق فسخ دارد ولی شرط نامقدور در زمان عقد، اثری ندارد.
 ب) شرط نامقدور و باطل است و هیچ اثری در عقد ندارد.
 ج) ممتنع بودن اجرای شرط به مشروطه له حق فسخ می‌دهد، مگر اینکه امتناع مستند به فعل مشروطه له باشد یا مشروطه له به هنگام تراضی از این امتناع آگاه باشد.
 د) ممتنع بودن اجرای شرط در هر حال به مشروطه له حق فسخ می‌دهد.

۱۴- شرط عدم مسئولیت در صورت اجرا نشدن تعهد، نافذ است یا نه؟ / موضوع: قواعد عمومی اعمال حقوقی ← آثار اعمال حقوقی

- الف) شرط عدم مسئولیت مطلقاً نافذ است.
 ب) شرط عدم مسئولیت نافذ است، مگر در مورد صدمه‌های بدنی و لطمه به شرافت شخص و اضرار عمدی.
 ج) شرط عدم مسئولیت ناشی از تعهد قراردادی نافذ و در مورد تعهد قانونی و قهری باطل است.
 د) شرط عدم مسئولیت مطلقاً باطل است.

۱۵- برای معاف شدن از مسئولیت قراردادی چه حادثه‌ای قوه قاهره محسوب می‌شود؟ / موضوع: قواعد عمومی اعمال حقوقی ← آثار اعمال حقوقی

- الف) مانع خارجی، احترازناپذیر و پیش‌بینی نشده باشد.
 ب) مانع خارجی باشد و نتوان آن را به متعهد مربوط کرد.
 ج) مانع خارجی و احترازناپذیر باشد.
 د) دفع مانع در قدرت مدیون نباشد.

۱۶- در صورتی که مفاد عقد با عرف و قانون مخالف باشد، برای تعیین آثار و لوازم عقد کدام یک از آن‌ها مقدم است؟ **موضوع: قواعد عمومی اعمال حقوقی** ⇨ **شرایط اعمال حقوقی**

الف) قانون امری بر تراضی و عرف مقدم است ولی در فرضی که قانون تکمیلی باشد مفاد تراضی و عرف بر قانون مقدم است.

ب) در صورت تعارض عقد با عرف و قانون، در هر حال قانون مقدم است.

ج) در صورت اختلاف تراضی و عرف و قانون، حکم عرف مقدم است.

د) در صورت اختلاف عقد و عرف و قانون، در هر حال مفاد قرارداد مقدم است و حکومت دارد.

۱۷- ضمانت اجرای معامله به قصد فرار از دین چیست؟ **موضوع: قواعد عمومی اعمال حقوقی** ⇨ **شرایط اعمال حقوقی**

الف) معامله به قصد از دین باطل است.

ب) معامله به قصد فرار از دین، غیر نافذ است.

ج) معامله به قصد فرار از دین در رابطه بین دو طرف نافذ و در برابر طلبکاران غیر قابل استناد است.

د) معامله به قصد فرار از دین مانند سایر معاملات نافذ است.

۱۸- در موردی که موضوع معامله کلی است، برای رفع ابهام از آن تصریح به چه اموری کافی است؟ **موضوع: قواعد عمومی اعمال حقوقی** ⇨ **شرایط اعمال حقوقی**

الف) در معامله کلی تصریح به مقدار و جنس و وصف و درجه مرغوبیت کالا ضروری است.

ب) در معامله کلی تصریح به مقدار و جنس و وصف، کافی است.

ج) در معامله کلی ذکر جنس کالا و اوصاف آن کافی است.

د) در فرضی که موضوع معامله کلی است، تصریح به مقدار و جنس آن کافی است.

۱۹- آیا سفیه می‌تواند برای انجام دادن معامله به دیگران وکالت دهد؟ **موضوع: قواعد عمومی اعمال حقوقی** ⇨ **شرایط اعمال حقوقی**

الف) سفیه تنها می‌تواند در امور غیرمالی به دیگران وکالت دهد.

ب) سفیه می‌تواند برای معامله به دیگران وکالت دهد.

ج) سفیه اهلیت وکالت دادن به دیگران را ندارد.

د) سفیه می‌تواند در امری به دیگران وکالت دهد که خود او اهلیت انجام دادن آن را دارد.

۲۰- در صورتی که اکراه از طرف شخص خارجی (غیر از متعاملین) اعمال شود، کدام پاسخ درباره اثر آن در معامله درست است؟ **موضوع: قواعد عمومی اعمال حقوقی** ⇨ **شرایط اعمال حقوقی**

الف) اکراه شخص خارجی در نفوذ معامله اثر ندارد.

ب) اکراه شخص خارجی در صورتی مؤثر است که با آگاهی طرف معامله باشد.

ج) اکراه موجب عدم نفوذ معامله است اگرچه، از طرف شخص خارجی باشد.

د) اکراه شخص خارجی در صورتی مؤثر است که ثابت شود به تحریک طرف معامله صورت پذیرفته است.

پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۷۹

۱- **گزینه الف صحیح است.** به موجب ماده ۲۵۷ ق.م: «اگر عین مالی که موضوع معامله فضولی بوده است، قبل از اینکه مالک، معامله فضولی را اجازه یا رد کند، مورد معاملات دیگر نیز واقع شود، مالک می‌تواند هر یک از معاملات را که بخواهد، اجازه کند. در این صورت هر یک را که اجازه کرد، معاملات بعد از آن نافذ و سابق بر آن باطل خواهد بود.»

تعداد معامله‌های فضولی هر اندازه که باشد، از اختیار مالک در رد و اجازه نمی‌کاهد. زیرا مورد معامله همچنان در ملکیت او است. پس در تنفیذ هر یک از آن‌ها مختار است. این اجازه، باعث می‌شود با تنفیذ هر معامله، فضول نماینده او قلمداد شود و به این ترتیب مانعی که در راه نفوذ معامله‌های بعدی وجود داشته است از بین می‌رود. در این صورت، وقوع معاملات بعدی به نوعی است که انگار هر یک به مال خود معامله کرده است. ولی معامله‌ای که پیش از تنفیذ انجام شده، باطل است، چرا که اجازه هر معامله به‌طور ضمنی، رد معامله‌های قبل از آن است. (دکتر ناصر کاتوزیان، قواعد عمومی قراردادها، جلد ۲، شماره ۳۶۷، ص ۱۳۰)

۲- **گزینه د صحیح است.** حمایت از حق عینی تبعی مرتهن، ایجاب می‌کند که مالک نتواند هر تصرفی در مال خود انجام دهد. در مورد حدود این تصرفات و معیار نفع مرتهن، اختلاف نظر وجود دارد. با این حال قانون مدنی در این زمینه، حکم صریح دارد. در دکترین حقوقی، نظر پذیرفته شده این است که، مالک می‌تواند هر تصرفی که می‌خواهد در مال خود انجام دهد و تنها مانع راه او، «ضرر» مرتهن است، زیرا اگر پذیرفته شود که راهن همچنان مالک عین مرهونه است و مستحق منافع آن نیز می‌باشد و دوام قبض مرتهن نیز شرط صحت رهن نیست، در این صورت نباید راهن را از انتفاع ملک خود ممنوع کرد. اما قانون مدنی از یک طرف در ماده ۷۹۳ مقرر داشته است که: «راهن نمی‌تواند در رهن تصرفی کند که منافی حق مرتهن باشد، مگر به اذن مرتهن»، و از طرف دیگر در ماده ۷۹۴ مقرر داشته: «راهن می‌تواند در رهن تغییراتی بدهد یا تصرفات دیگری که برای رهن نافع باشد و منافی حقوق مرتهن هم نباشد، به‌عمل آورد، بدون اینکه مرتهن بتواند او را منع کند. در صورت منع، اجازه با حاکم است.»

در مقام جمع بین این دو ماده، باید گفت که حکم ماده ۷۹۳ ق.م، مفهوم مخالف ندارد و از آن استفاده نمی‌شود که تصرف‌های منافی با حقوق مرتهن، ممنوع است و سایر تصرفات مباح خواهد بود. بلکه باید گفت، ماده ۷۹۴، اجمال ماده ۷۹۳ را از بین می‌برد و نشان می‌دهد که تصرفی مجاز است که علاوه بر منافی نبودن با حقوق مرتهن، به حال رهن نیز نافع باشد. نظر مشهور در فقه امامیه نیز همین است. (دکتر ناصر کاتوزیان، عقود معین، ج ۴، شماره ۳۷۵ ص ۵۸۰)

۳- **گزینه ب صحیح است.** با توجه به ماده ۳۳۶ قانون قدیم مجازات اسلامی: «هرگاه در اثر برخورد دو سوار، وسیله نقلیه آن‌ها مانند اتومبیل، خسارت ببیند، در صورتی که تصادم و برخورد به هر دو نسبت داده شود و هر دو مقصر باشند یا هیچ کدام مقصر نباشند، هر کدام، نصف خسارت وسیله نقلیه دیگری

را ضامن خواهد بود، خواه آن دو وسیله از یک نوع باشند یا نباشند و خواه میزان تقصیر آن‌ها مساوی یا متفاوت باشد و اگر یکی از آن‌ها مقصر باشد، فقط مقصر، ضامن است.»

۴- **گزینه د صحیح است.** به موجب ماده ۱۱۵۴ ق.م. «عده وفات، چه در دایم و چه در منقطع، در هر حال، چهار ماه و ده روز است، مگر اینکه زن حامل باشد که در این صورت، عده وفات تا موقع وضع حمل است، مشروط بر اینکه فاصله بین فوت شوهر و وضع حمل از چهار ماه و ده روز بیشتر باشد و الا مدت عده همان چهار ماه و ده روز خواهد بود». در فقه، اصطلاحاً گفته می‌شود که عده وفات زن حامله ابعداجلین است و منظور از اجلین، اجل وضع حمل و اجل عده است که، بیشترین آن‌ها، ملاک است.

۵- **گزینه ج صحیح است.** به موجب ماده ۹۱۸ ق.م. «اگر میت، اخوه ابوینی داشته باشد، اخوه ابی، ارث نمی‌برند. در صورت نبودن اخوه ابوینی، اخوه ابی، حصه ارث آن‌ها را می‌برند. اخوه ابوینی و اخوه ابی، هیچ کدام، اخوه امی را از ارث محروم نمی‌کنند.»

۶- **گزینه‌های ب و د هر دو صحیح می‌باشند.** به موجب ماده ۵۰۴ ق.م. «هرگاه مستأجر به موجب عقد اجاره، مجاز در بنا یا غرس بوده، موجر نمی‌تواند مستأجر را به خراب کردن یا کندن آن اجبار کند، و بعد از انقضای مدت، اگر بنا یا درخت در تصرف مستأجر باقی بماند، موجر حق مطالبه اجرت‌المثل زمین را خواهد داشت و اگر در تصرف موجر باشد، مستأجر حق مطالبه اجرت‌المثل بنا یا درخت را خواهد داشت». در این سؤال، وضعیت تصرف هر یک از موجر یا مستأجر در بنای احداث شده مشخص نشده است و بنابراین اگر بنا در تصرف مستأجر باقی بماند، گزینه «د» درست است و اگر بنا در تصرف موجر باشد، گزینه «ب» درست خواهد بود.

۷- **گزینه ج صحیح است.** بر اساس نظریه سبب مقدم در تأثیر، هرگاه دخالت چند سبب در ایراد خسارت همزمان نباشد، سببی مسئول شناخته می‌شود که پیش از سبب یا اسباب دیگر تأثیر گذارده است. بر همین مبنا، ماده ۳۶۴ قانون قدیم مجازات اسلامی، مقرر می‌داشت: «هرگاه دو نفر عدواناً در وقوع جنایتی به‌نحو سبب دخالت داشته باشند، کسی که تأثیر کار او در وقوع جنایت، قبل از تأثیر سبب دیگری باشد، ضامن خواهد بود، مانند آنکه یکی از آن دو نفر، چاهی حفر نماید و دیگری سنگی در کنار آن قرار دهد و عابر به‌سبب برخورد با سنگ به چاه افتد، کسی که سنگ را گذارده، ضامن است و چیزی به‌عهده حفرکننده نیست و اگر عمل یکی از آن دو، عدوانی و دیگری غیر عدوانی باشد، فقط شخص متعدی ضامن خواهد بود». همان‌طور که گفته شد، این حکم، مستند به نظریه سبب مقدم در تأثیر است.

۸- **گزینه ب صحیح است.** به موجب ماده ۳۱۸ ق.م. «هرگاه مالک رجوع کند به غاصبی که مال مغضوب در ید او تلف شده است، آن شخص، حق رجوع به غاصب دیگر ندارد، ولی اگر به غاصب دیگری به غیر آن کسی که مال در ید او تلف شده است، رجوع نماید، مشارالیه نیز می‌تواند به کسی که مال در ید او تلف شده است، یا به یکی از لاحقین خود رجوع کند تا منتهی شود به کسی که مال در ید او تلف شده است و به‌طور کلی، ضامن بر عهده کسی مستقر است که مال مغضوب در نزد او تلف شده است.»

بنابراین در نهایت، مسئولیت بر عهده کسی است که مال در دست او تلف شده است. البته حکم ماده ۳۲۵ ق.م. استثنایی بر ماده ۳۱۸ است و بر این اساس اگر کسی که مال در دست او تلف شده است در اثر غرور دیگری، آن را غصب و تلف کرده باشد مسئولیت بر عهده غار یا فریب‌دهنده است. در سؤال مذکور تلف‌کننده عالم به غصب بوده و در هر حال مسئول است.

۹- گزینه ب صحیح است. براساس حکم ماده ۳۲۰ ق.م. «نسبت به منافع مال مغضوب، هر یک از غاصبین به اندازه منافع زمان تصرف خود و مابعد خود، ضامن است، اگرچه استیفا منفعت نکرده باشد، لیکن غاصبی که از عهده منافع زمان تصرف لاحقین خود برآمده است، می‌تواند به هر یک، به نسبت زمان تصرف او، رجوع کند.»

۱۰- گزینه ب صحیح است. در قانون مدنی، عقد ضمان مبتنی بر نقل ذمه است و به موجب آن، ذمه مضمون‌عنه، بری و ذمه ضامن نسبت به دین، مشغول می‌شود. بنابراین اساساً این مسئله درست نیست که معتقد باشیم مضمون‌عنه، مالک مافی‌الذمه خود می‌شود چرا که، ذمه او مشغول نیست که مالک آن گردد. بر همین اساس، این موضوع، تأثیری در عقد ضمان ندارد. به همین ترتیب چون بعد از عقد ضمان، دین مضمون‌عنه از بین می‌رود، طلب او از مضمون‌له با دین ضامن، تهاتر نمی‌شود و ماده ۲۹۷ ق.م. نیز دقیقاً بر همین مبنا تنظیم شده است. براساس این ماده: «اگر بعد از ضمان، مضمون‌له به مضمون‌عنه، مدیون شود، موجب فراغ ذمه ضامن نخواهد شد». حتی ابرای ذمه مضمون‌عنه نیز، اثری در برائت ضامن ندارد مگر اینکه مقصود، ابرای از اصل دین باشد که این مورد نیز ناشی از تبعی بودن عقد ضمان است.

۱۱- گزینه د صحیح است. قانون مدنی در ماده ۲۸۶ مقرر نموده است که: «تلف یکی از عوضین مانع اقاله نیست، در این صورت به جای آن چیزی که تلف شده است، مثل آن در صورت مثلی بودن، و قیمت آن. در صورت قیمی بودن، داده می‌شود». حقوق دانان از این ماده استفاده می‌کنند و معتقدند که تلف هر دو عوض نیز مانع اقاله نیست و همچنین درمورد فسخ نیز از این ماده، وحدت ملاک می‌گیرند. به این صورت که تلف یکی از عوضین یا هر دو عوض، مانع فسخ نیز نمی‌باشد. نکته قابل توجه این است که اگر دو طرف، تراضی کنند که به جای مثل یا قیمت مال تلف شده، عوض دیگری پرداخت شود، آنچه واقع شده، اقاله نیست و حسب مورد، ممکن است بیع یا صلح یا عقد معوض دیگری باشد.

۱۲- گزینه ب صحیح است. درخصوص این سؤال که در ذیل مواد ۲۳۳ و ۲۳۷ ق.م. مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد دیوان عالی کشور در رأی اصراری ردیف ۲-۴۷ درخصوص دعوی ابطال اجرائیه سند شرطی و قرار توقیف عملیات اجرایی و صدور سند انتقال حکم قضیه را روشن کرده است با این حال برای بررسی دقیق موضوع و توجه به نظریه اکثریت و اقلیت هیئت عمومی دیوان عالی کشور جریان امر بر طبق جلد چهارم موازین قضایی مرحوم دکتر عبدالحسین علی‌آبادی دادستان کل کشور قبل از انقلاب به‌طور خلاصه ذکر می‌شود: جد مادری شخصی به نام کنستانتین یک باب مغازه را با ولایت ولادیمیر که پدر و ولی قهری کنستانتین بوده به نوه خود از جهت کمک به هزینه تحصیلی

او منتقل می‌کند و در سند قید می‌کند به اینکه ولی قهری خریدار مادامی که مولی‌علیه او به سن ۱۸ سال تمام نرسیده از هرگونه اقدامی که نتیجه آن فروش، صلح، هبه، معاوضه، بیع شرطی، رهنی، اجاره زاید بر سه سال مورد معامله ممنوع است. ولی قهری قبل از رسیدن مولی‌علیه به سن قانونی، مغازه را به شخصی به نام محمدرضا مقتدر به‌عنوان معامله با حق استرداد منتقل می‌نماید. پس از آغاز عملیات اجرایی کنستانتین تقاضای توقیف آن و جلوگیری از صدور سند انتقال به انضمام خسارات قانونی را مطالبه می‌کند. دادگاه شهرستان خواهان را در دعوی مطروح ذی‌حق شناخته و رأی به بطلان سند اجرایی صادر می‌کند و حکم در دادگاه پژوهش تأیید می‌شود. دیوان عالی کشور به استناد اینکه شرط عدم انتقال مغازه تا سن ۱۸ سالگی مولی‌علیه شرط خلاف مقتضای ذات عقد محسوب شده، حکم را نقض می‌کند.

دادستان کل کشور استدلال می‌کند که نظر دیوان عالی کشور دایر به اینکه شرط ضمن عقد که به‌موجب آن ولی طفل تعهد کرده، مادام که مولی‌علیه کبیر نشده از انجام هرگونه معامله نسبت به مبیع خودداری کند، شرط خلاف مقتضای عقد را رد می‌کند؛ زیرا شرط خلاف مقتضای ذات عقد شرطی است که بین مفاد شرط و مفاد عقد تضاد حاصل شود. به‌طوری که تحقق شرط موجب عدم حصول مقتضای ذات عقد بشود مانند اینکه، در عقد بیع شرط شود که مشتری مالک مبیع نشود. بنابراین نظر اقلیت هیئت عمومی دیوان عالی کشور به همراه دادستان کل کشور در سؤال مطروحه نظر درست است که به شرح ذیل می‌باشد:

شرط ضمن عقد مندرج در سند رسمی شماره که به‌موجب آن ولی طفل تعهد کرده است مادام که، مولی‌علیه کبیر نشده، از انجام هرگونه معامله نسبت به مبیع خودداری کند، نه خلاف مقتضای عقد است نه برخلاف قانون، بلکه شرطی است که از طرف انتقال‌دهنده (جد مادری طفل) به نفع صغیر و در جهت مصلحت او صورت گرفته است و همان‌طور که دادگاه استان متذکر شده شرط مزبور انگیزه اصلی وقوع معامله بوده است و از این رو ولی طفل بر طبق ماده ۱۰ ق.م و ماده ۲۳۷ همین قانون مکلف به رعایت آن یعنی ممنوع از انجام معامله شرطی مورد بحث بوده است و لذا تردیدی در بطلان معامله اخیرالذکر نیست و حکم فرجام خواسته از این حیث قابل ابرام است... (علی‌آبادی، عبدالحسین، موازین قضایی هیئت عمومی دیوان عالی کشور، جلد چهارم ص ۱۳۳ به بعد)

۱۳- گزینه ج صحیح است. به‌موجب ماده ۲۴۰ ق.م: «اگر بعد از عقد، انجام شرط، ممتنع شود یا معلوم شود که حین‌العقد، ممتنع بوده است، کسی که شرط بر نفع او شده است، اختیار فسخ معامله را خواهد داشت، مگر اینکه امتناع، مستند به فعل مشروطه باشد.» در این ماده با توجه به قید «یا معلوم شود حین‌العقد، ممتنع بوده است»، مشخص است که مشروطه نباید از امتناع شرط آگاه باشد و اختیار فسخ نیز، ناظر به موردی است که مشروطه از ممتنع بودن آن ناآگاه باشد.

۱۴- گزینه ب صحیح است. شرط عدم مسئولیت در حقوق ایران درست است و با توجه به دکتربین حقوقی، چنانچه در قراردادی، شرط عدم مسئولیت شده باشد و درصورت اجرا نشدن تعهد، خسارتی

به بار آید، متعهد مسئول نخواهد بود. اما این شرط عدم مسئولیت، نامحدود نیست و خسارات عمدی را شامل نمی‌شود. همچنین خسارات بدنی و صدمات جسمی و خسارات وارده به شخصیت انسان را در بر نمی‌گیرد و واردکننده زیان در هر حال مسئول است. در ضمان قهری نیز، همین موضوع پذیرفته شده است هرچند که نظر مخالف وجود دارد و این شرط را غرری می‌داند که این نظر، قوی می‌باشد.

۱۵- گزینه الف صحیح است. فورس ماژور یا قوه قاهر یا نیروی بازدارنده، اجرای تعهد را غیرممکن می‌سازد و تعهد نسبت به امر غیرممکن، نامعقول و بیرون از امر و نهی قانون خواهد بود. در قانون مدنی ایران با توجه به مواد ۲۲۷ و ۲۲۹، سه شرط برای قوه قاهره وجود دارد به این صورت که:

۱- حادثه خارجی باشد. ۲- غیر قابل دفع باشد. ۳- غیر قابل پیش‌بینی باشد. قانون به عدم قابلیت پیش‌بینی، صراحتاً اشاره نکرده ولی از مفاد مواد فوق، استنباط می‌شود.

۱۶- گزینه الف صحیح است. قانون امری مقدم بر حکم قانون تکمیلی یا تراضی طرفین و یا حکم عرف است و هیچ یک، قابلیت معارضه با آن را ندارد. اما قانون تکمیلی، قانونی است که می‌توان خلاف آن، تراضی کرد همچنین حکم عرف مقدم بر قانون تکمیلی است، چرا که عرف جانشین اراده‌های طرفین است. بر این اساس، قانون امری، مقدم بر همه آن‌ها می‌باشد و تراضی طرفین، بر حکم عرف مقدم است و عرف نیز، مقدم بر قانون تکمیلی است.

۱۷- گزینه ج صحیح است. با توجه به دکترین حقوقی و اصلاحات قانون مدنی و ماده ۴ قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۱۳۷۷ معامله به قصد فرار از دین در حقوق ایران، بین دو طرف قرارداد نافذ است اما در برابر طلبکاران، قابل استناد نمی‌باشد. البته در مورد عقد وقف، به صراحت ماده ۶۵ ق.م: «صحت وقفی که به علت اضرار دین، واقف واقع شده باشد، منوط به اجازه دین است.» در مورد وضعیت قرارداد غیرقابل استناد، باید گفت که این اصطلاح، در حقوق فرانسه متداول بوده و در حقوق ایران، نسبت به پذیرش آن، اختلاف نظر وجود دارد و به نظر برخی از اساتید برجسته حقوق کشورمان، در فقه و حقوق ایران، اصطلاح «عدم نفوذ مراعی»، دقیقاً معادل «غیرقابل استناد» در حقوق فرانسه است و بهتر است از این اصطلاح استفاده شود. قرارداد غیرقابل استناد، قراردادی است معتبر و دارای آثار حقوقی بین طرفین آن، اما به‌دلیلی که ارتباط با تشکیل عقد ندارد، نمی‌تواند در برابر اشخاص ثالثی که عادتاً، آن معامله در برابر ایشان، قابل استناد است، دارای اثر باشد. مانند عدم انتشار برخی از معاملات نظیر عقد رهن در حقوق فرانسه یا معامله به قصد فرار از دین، در حقوق ایران.

۱۸- گزینه ب صحیح است. با توجه به ماده ۳۵۱ ق.م: «در صورتی که مبیع کلی (یعنی صادق بر افراد عیدیده) باشد، بیع وقتی صحیح است که مقدار و جنس و وصف مبیع، ذکر شود.» منظور از تصریح در سؤال مذکور، همان ذکر شرایط در قرارداد طرفین است.

۱۹- گزینه د صحیح است. ماده ۶۶۲ ق.م مقرر می‌دارد: «وکالت باید در امری داده شود که خود موکل بتواند آن را به‌جا آورد. وکیل هم باید کسی باشد که برای انجام آن امر، اهلیت داشته باشد.»

حمایت از سفیه نیز ایجاب می‌کند که از وکالت در اموری که صلاحیت ندارند، ممنوع شوند. بنابراین چون سفیه در امور مالی، اهلیت تصرف ندارد اما در امور غیرمالی، اهلیت دارد، می‌تواند به دیگران وکالت دهد. همچنین سفیه در قبول تملکات مجانی نیز، اهلیت دارد و از این نظر نیز می‌تواند دیگران را وکیل خود کند البته، مشروط بر اینکه در تملکات مجانی، تعهد اضافی بر او، شرط نشده باشد. بنابراین ایراد گزینه «الف» این است که فقط امکان اعطای وکالت در امور غیرمالی را مقرر کرده درحالی‌که تملکات مجانی را نیز با توجه به توضیح فوق، می‌تواند در قالب وکالت، انجام دهد.

۲۰- **گزینه ج صحیح است.** با توجه به ماده ۲۰۳ ق.م: «اکراه موجب عدم نفوذ معامله است، اگرچه از طرف شخص خارجی، غیر از متعاملین، واقع شود.»

موضوع کلی	موضوع جزئی	تعداد سؤالات	جمع بر مبنای موضوع کلی
احوال شخصیه	ارث	۱	۲
	اشخاص و محجورین	-	
	تابعیت	-	
	قربانیت و نسب	-	
	نکاح	۱	
	وصیت	-	
ادله اثبات دعوی	اسناد	-	-
	اقرار	-	
الزامهای خارج از قرارداد	ایفای ناروا	-	۴
	اتلاف	-	
	تسبیب	۱	
	غصب	۲	
	کلیات	-	
	مسئولیت‌های مدنی خاص	۱	
اموال و مالکیت	اموال منقول	-	-
	اموال غیرمنقول	-	
	حق ارتفاق	-	
	حق انتفاع	-	
	حق مالکیت	-	
	وقف	-	
	آثار اعمال حقوقی	۳	
خيارات فسخ	-		
سقوط تعهدات	۱		
شرایط اعمال حقوقی	۵		
شروط ضمن عقد	۲		
کلیات	-		

موضوع کلی	موضوع جزئی	تعداد سؤالات	جمع بر مبنای موضوع کلی
عقود معین	اجاره	۱	۳
	بیع	-	
	جعاله	-	
	حواله	-	
	رهن	۱	
	شرکت مدنی	-	
	صلح	-	
	ضمان	۱	
	قرض	-	
	کفالت	-	
	مزارعه	-	
	مضاربه	-	
	ودیعه	-	
	وکالت	-	
هبه	-		